

## คุณลักษณะสมาชิกที่ดีของสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ตามแนว

### พระพุทธศาสนา

#### Characteristics of good members of the Lawyers Council under the Royal Patronage according to Buddhism

ชนิกานต์ ธรรมเจริญ Chanikan Thammacharoen

สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์

Lawyers Council under the Royal Patronage

Chanigen.ttt@gmail.com

#### บทคัดย่อ

สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์จะกำหนดคุณลักษณะไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 35 แต่ด้วยสมาชิกในสังกัดมีจำนวนมากมายทำให้คณะผู้บริหารสภานายความอาจต้องมีการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างไร้ขีดจำกัดเพื่อป้องกันความเสื่อมเสียที่จะเกิดขึ้นโดยการนำหลักการทางพระพุทธศาสนามาประกอบการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของสมาชิกให้มีคุณธรรม จริยธรรมพร้อมกับจรรยาบรรณของความทนายผนวกข้อกำหนดของสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ เรียกว่า สุจริตธรรม ดังนี้ 1) การมีกายกรรมที่ดี(กายสุจริต) ที่มีการกระทำทุกอย่างต้องชัดเจน โปร่งใส และไร้ตำหนิติเตียนจากสังคมและเพื่อนสมาชิกในองค์กร ไม่เรียกรับเงินมากจนเกินไปที่ทำให้ประชาชนเดือดร้อน 2) วจีกรรมที่ดี (วจีสุจริต) ที่มีการพูดทุกอย่างต้องตรงไปตรงมา ถูกต้อง เป็นจริง ถูกต้องตามหลักการทางกฎหมาย ไม่หลอกลวง ปลิ้นปล้อน ตอแหล มีคำหยาบ และไม่พูดให้ลูกความและคู่ความมีความพหุพร้อมทางความรู้ตกต่ำใด ๆ และ 3) ความคิดรู้สึกที่ดี (มโนกรรม) ที่มีการตั้งความรู้สึกที่ดีต่อลูกความของตนเองว่าเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการละเมิดสิทธิ์ทำให้เกิดความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะการตั้งความรู้สึกไม่โลภ ไม่โกรธ และไม่หลงต่อพูดใด ๆ ทั้งลูกความและคู่ความ แต่จะใช้ปัญญาเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงให้มากที่สุด

**คำสำคัญ :** คุณลักษณะสมาชิกที่ดี, สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์, สุจริตธรรม.

## Abstract

The Lawyers Council under the Royal Patronage of the King will clearly specify the characteristics in the Lawyers Act, 1985, Section 35, but with the large number of members under the Lawyers Council's executive committee may have to manage the organization without limits to prevent The disgrace that will occur by applying the principles of Buddhism to develop the good qualities of the members to have virtue. Ethics together with the code of conduct of lawyers, combined with the requirements of the Lawyers Council under the Royal Patronage of His Majesty the King, are called honest dharma as follows: 1) Having good body (honest body) in which all actions must be clear, transparent, and flawless. friends in the organization not asking for too much money that causes trouble to the public Do not say that the client and the litigant have any low reliance on knowledge and 3) good feelings (thoughts) that have a good feeling towards their client as a person who receives Troubled by infringement of rights causing damage in any way, especially the feeling of not being greedy, not angry, and not delusional in any way, both the client and the litigant. but will use wisdom to find as many lies as possible

**Keywords:** Good member attributes, Lawyers Council under the Royal Patronage, honesty.

## บทนำ

ทนายความคือผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ว่าความแก้ต่างคู่ความในคดี นับได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการยุติธรรม โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นทนายความอิสระ โดยหากมีประชาชน บริษัท หรือองค์กรใด ๆ เกิดไม่ได้รับความยุติธรรมขึ้น ทนายจะมีหน้าที่ว่าความเพื่อแก้ต่างในคดีนั้น ๆ ให้ตามข้อกฎหมาย ดังนั้น ทนายจะมีหน้าที่คล้ายคลึงกับพนักงานอัยการ ความแตกต่าง คือ พนักงานอัยการเป็นทนายความของแผ่นดิน ซึ่งได้รับเงินเดือนจากรัฐ แต่ทนายความจะได้รับเงินจากการว่าจ้างจากบุคคลหรือองค์กรทั่วไปในการว่าความหรือการเป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมาย เพราะฉะนั้น ลักษณะของอาชีพทนายความ ควรประกอบด้วย 1. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย และ

ดำเนินการแทนคู่ความทั้งทางอาญาและแพ่งตรวจสอบเรื่องราวต่าง ๆ และค้นคว้ากฎหมายที่จะนำมาใช้โดยการศึกษาประมวลกฎหมายพระราชกฤษฎีกา เทศบัญญัติ คำพิพากษาของศาลสูงที่มีมาแล้ว และกฎข้อบังคับที่ตราขึ้นไว้<sup>2</sup>. ให้คำแนะนำแก่ลูกความถึงสิทธิ และหน้าที่ตามกฎหมายทำการแทนลูกความในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมาย จัดทำเอกสารเกี่ยวกับกฎหมาย และค้นหบรรพต่าง ๆ ในประมวลกฎหมายว่าความและดำเนินกระบวนการ<sup>3</sup>. ดำเนินการอันเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในศาลแทนคู่ความทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา มีบทบาทในการสร้างและรักษาความเป็นธรรมให้กับสังคมมีบทบาทในการคุ้มครอง ดูแลรักษผลประโยชน์ของบุคคลและองค์กรธุรกิจเอกชนต่าง ๆ และ 4. มีบทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำ ในการดำเนินการต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย มีบทบาทเป็นคนกลางเพื่อไกล่เกลี่ยความขัดแย้งแห่งผลประโยชน์ด้วยอาจเชี่ยวชาญในงานกฎหมายสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะอาจเป็นทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมายประจำองค์กร ห้างหุ้นส่วน บริษัท นิติบุคคล คณะบุคคล หรือเอกชน สภาพการจ้างงาน อาชีพทนายความเป็นอาชีพที่มีคนนิยมทำกันมาก เพราะเป็นอาชีพที่สามารถทำรายได้ดีและเป็นอาชีพที่มีเกียรติ (สำนักงานทนายความ อริวัฒน์ ช่อผูก, ออนไลน์)

ที่จริงแล้วในกระบวนการยุติธรรม อาจไม่ต้องมีทนายความเลยก็ได้ เพราะไม่ได้มีกฎหมายไม่ให้จำเลยหรือผู้ต้องหาแก้ต่างให้ตนไม่ได้ แต่การไม่มีทนายคอยชี้แนะช่วยเหลือ ก็อาจทำให้ในหลายคดีซึ่งจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์หรือโดนกลั่นแกล้ง โดนใส่ความโดยผู้มีอิทธิพล เป็นชาวบ้านที่ไม่มีความรู้เรื่องกฎหมาย ต้องเป็นฝ่ายเสียเปรียบในการต่อสู้แก้ต่างเพื่อปกป้องความบริสุทธิ์ของตนในชั้นศาล หรือแม้กระทั่งคนที่อาจจะทำผิดจริง ๆ แต่ในมุมมองของกระบวนการยุติธรรมในอารยประเทศ ก็ได้ให้สิทธิกับทุกคนในการต่อสู้ปกป้องผลประโยชน์ของตนเองเช่นกันนี่จึงเป็นหน้าที่บทบาทของทนายความในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งในโลกความจริง เรื่องหนึ่งซึ่งมักเกิดขึ้นบ่อย ๆ คือ ทนายจะต้องเป็นผู้เจรจาตกลงผลประโยชน์หรือกรณีที่มีการยอมความกันนอกรอบ ถ้าไปศาล ในห้องพิจารณาคดีจะมีอีกห้องหนึ่งอยู่ข้างๆ เป็นห้องสำหรับเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างสองฝ่าย ถ้ายอมความกันได้ ถอนฟ้อง ชดใช้ค่าเสียหาย ไปจนถึงยอมรับสารภาพผิดเพื่อขอรับโทษลดลง ทั้งสองฝ่ายไม่ต้องไปแก้ต่างกันอีก แต่ให้รอรับฟังคำตัดสินได้เลย โดยมากแล้วทนายจำเลยจึงมักไปตกลงกับอัยการหรือผู้พิพากษา เพื่อนำข้อเสนอการยอมความมาแจ้งให้ผู้ว่าจ้างฝ่ายตนได้มีทางเลือก บางครั้งอาจขอยอมลดหย่อนผ่อนโทษโดยรับสารภาพไปเพราะมีความสามารถในการด้านการเจรจา ทำให้เป็นอาชีพที่มีค่าตอบแทนสูง แต่ขณะเดียวกัน หลายคนก็อาจมีความอึดอัดใจไม่น้อย เพราะเท่ากับว่าต้องแก้ต่างให้คนที่อาจจะกระทำผิด

จริง จึงเป็นอาชีพที่อาจต้องขัดต่อศีลธรรมอยู่บ้าง อีกทั้งยังมีโอกาสแพ้งสูงโดยเฉพาะในคดีทางอาญา ร้ายแรง หลักฐานเอาผิดค่อนข้างหนักแน่น แต่ถ้าสามารถว่าความแก้ต่าง กระทั่งลูกความหรือผู้ต้องหา ซึ่งอาจกระทำผิดจริง ๆ แล้วกลับกลายเป็นฝ่ายชนะ ก็ทำให้คนอาชีพนี้มีสิทธิจะโดนผู้คนเกลียดชัง อย่างช่วยไม่ได้ ถึงกระนั้นก็ยังคงเป็นสายอาชีพที่สำคัญมากในกระบวนการยุติธรรมอยู่ดี (สำนักงาน ศาลแห่งประเทศไทย, ออนไลน์)

จะเห็นได้ว่า การปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยที่มีทนายความเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการ ช่วยเหลือประชาชนทั่วไปทั้งที่กระทำโทษและจำลองให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อความสงบ เรียบร้อยของบ้านเมือง แต่ถึงอย่างไรก็ตามการกระทำตามหน้าที่ดังกล่าวยังมีความสลับซับซ้อนในเชิง ข้อเท็จจริงที่นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในทางกฎหมายที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้อย่างชัดเจนหาก ทนายขาดซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมก็จะทำให้กระบวนการต่าง ๆ ผิดตามครรลองคลองธรรมได้ซึ่ง ดังนั้น คุณสมบัติดังกล่าวย่อมสะท้อนถึงความประพฤติทางจริยธรรม คุณธรรมที่ต้องให้ความกระจ่าง ขัดต่อกระบวนการอย่างสุจริตยุติธรรมให้มากที่สุดทั้งทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจที่สอดคล้องกับ แนวคิดทางพระพุทธศาสนาว่าบุคคลผู้ทำหน้าที่ใด ๆ ต้องมีกายสุจริต วาสุจริต และมโนสุจริต (ขุ. ม. (ไทย) 29/156/430) ซึ่งทั้ง 3 ประการจัดเป็นกุศลกรรมบถ ถือเป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นในระดับศีลธรรม มีอานิสงส์ในการป้องกันวิบากกรรมที่มีผลร้ายและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ถือเป็น ธรรมสำคัญสำหรับคนทั่วไป หากประพฤติผิดสุจริตธรรมย่อมประสบผลความเสื่อม (เสาวนุช ศิริมาลัย รักษ์, 2561) จึงเป็นที่มาของการเขียนบทความนี้ว่าทนายจะมีคุณลักษณะที่ดีได้อย่างไร

### คุณลักษณะสมาชิกที่ดีของสภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์

วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการยุติธรรมเป็นที่พึ่งของ ประชาชน เป็นผู้ใช้กฎหมายที่อยู่เคียงข้างใกล้ชิดกับประชาชน และช่วยเหลือขจัดปัญหาให้แก่ ประชาชนใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมายไม่ว่าจะเป็นในด้านการว่าต่างแก้ต่าง การดำเนินการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาในศาล รวมไปถึงการให้ คำปรึกษา คำแนะนำด้านกฎหมายทั้งปวง ทนายความจึงต้องเป็นผู้ปฏิบัติตนและปฏิบัติงานด้วยการยึดหลักคุณธรรม พร้อมกันนั้นจะต้องมีความ รับผิดชอบอย่างสูง และมีจรรยาบรรณที่อันดีงาม เพื่อนำไปสู่ความเชื่อถือศรัทธาและไว้วางใจจาก สังคมและแมทนายความจะมีใช้ข้าราชการก็มีส่วนอันเป็นหน้าที่ต้อง ปฏิบัติในราชการศาลยุติธรรม เช่นเดียวกันเพราะเป็นสิทธิของตัวความที่จะมีทนายความในการดำเนินคดีและเป็นกิจการผูกขาด

ของนักกฎหมายที่จะให้บริการนั้น นักกฎหมายไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ จึงต้องถือเป็นเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียมิได้ รวมทั้งทนายความด้วย ถ้าไม่มีทนายความตัวความก็ไม่สามารถได้รับผลจากกิจการศาลยุติธรรมได้ครบถ้วนบริบูรณ์เท่าที่ควร ฉะนั้น ทั้งสามฝ่ายนี้ จะต้องระลึกถึงความจริงข้อนี้ ไม่ใช่คำนึงถึงแต่ความสำคัญของฝ่าย ตนฝ่ายเดียว ต้องนึกว่าต่างก็จำเป็นและต้องอาศัยซึ่งกันและกันความยุติธรรมจึงจะเกิดแก่ประชาชนได้โดยสมบูรณ์ส่วนฝ่ายใดมีหน้าที่ปฏิบัติกรอย่างใดควรให้ความเคารพแก่กันและกัน ยกย่องนับถือกันอย่างไรใด เป็นเรื่องของสภาพแห่งหน้าที่อื่นเป็นธรรมดาที่ต้องมีระดับขั้นตอนแตกต่างกันอีกส่วนหนึ่งฉะนั้นทั้งสามฝ่าย คือ ศาล อัยการ และทนายความ จะต้องมองกันด้วยความนับถือด้วยความเข้าใจที่จะร่วมมือกันทำงานที่ จะช่วยและสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกันโดยแท้จริง (สภาพทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์, มปป. : 3) ซึ่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 35 ได้กำหนดคุณลักษณะของทนายความไว้ถึง 11 ประการ ได้แก่

- 1) มีสัญชาติไทย
- 2) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาต
- 3) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรืออนุปริญญาทางนิติศาสตร์ หรือประกาศนียบัตรในวิชานิติศาสตร์ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรืออนุปริญญาจากสถาบันการศึกษาซึ่งสภาพทนายความเห็นว่าสถาบันการศึกษานั้นมีมาตรฐานการศึกษาที่ผู้ได้รับปริญญาตรีหรืออนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรควรเป็นทนายความได้ และเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- 4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่อง ในศีลธรรมอันดีและไม่ใช่ผู้ได้กระทำการใดซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่น่าไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต
- 5) ไม่อยู่ในระหว่างต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- 6) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีที่คณะกรรมการเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
- 7) ไม่เป็นบุคคลผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ล้มละลาย
- 8) ไม่เป็นโรคติดต่อซึ่งเป็นที่ยกเว้นแก่สังคม
- 9) ไม่เป็นผู้มีกายพิการหรือจิตบกพร่องอันเป็นเหตุให้เป็นผู้หย่อนสมรรถภาพในการประกอบอาชีพทนายความ

10) ไม่เป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำวันแต่ข้าราชการการเมือง

11) ไม่เป็นผู้ต้องห้ามมิให้ยื่นคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตตามมาตรา 71

นอกจากนี้ สภานายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ใช้พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 และ ข้อบังคับสภานายความ ว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ.2529 ระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับมารยาท ดังนี้ *มรรยาทต่อศาลและในศาล* เช่น ไม่รับหน้าที่เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความแตกต่างในคดีอาญาเว้นแต่จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร ไม่เคารพยำเกรงอำนาจศาล หรือกระทำการใดอันเป็นการดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในศาลหรือนอกศาลอันเป็นการทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาลหรือผู้พิพากษา กล่าวความ หรือทำเอกสารหรือหลักฐานเท็จหรือใช้กลอุบายลวงให้ศาลหลงหรือกระทำการใดเพื่อทราบคำสั่ง หรือคำพิพากษาของศาลที่ยังไม่เปิดเผย สมรู้เป็นใจโดยทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อทำพยานหลักฐานเท็จหรือเลี่ยมสอนพยานให้เบิกความเท็จ หรือโดยปกปิดซ่อนงำอำพรางพยานหลักฐานใด ๆ ซึ่งควรนำ มายื่นต่อศาล หรือสัญญาจะให้สินบนแก่เจ้าพนักงานหรือสมรู้เป็นใจในการให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน *มรรยาทต่อตัวความ* เช่น กระทำการใดอันเป็นการยุยงส่งเสริมให้มีการฟ้องร้องคดีกันในกรณีอันหามูลมิได้ ใช้อุบายอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวดังต่อไปนี้เพื่อจูงใจให้ผู้ใดมอบคดีให้ว่าต่างหรือแก้ต่าง หลอกลวงให้เขาหลงว่า คดีนั้นจะชนะเมื่อตนรู้สึกแน่ใจว่าจะแพ้ อดอ้างว่าตนมีความรู้ยิ่งกว่าทนายความอื่น อดอ้างว่าเกี่ยวกับการเป็นสมครพรรคพวกรู้จักคุ้นเคยกับผู้ใดอันกระทำให้เขาหลงว่าตนสามารถจะทำให้เขาได้รับผลเป็นพิเศษ นอกจากทางว่าความ หรือหลอกลวงว่าจะชักนำ จูงใจให้ผู้นั้นช่วยเหลือคดีในทางใด ๆ ได้หรือแอบอ้างชู้ว่า ถ้าไม่ให้ตนว่าคดีนั้น แล้วจะหาหนทางให้ผู้นั้นกระทำให้คดีของเขาเป็นแพ้ จงใจขาดนัดหรือทอดทิ้งคดี จงใจละเว้น หน้าที่ที่ควรกระทำอันเกี่ยวแก่การดำเนินคดีแห่งลูกความของตน หรือปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบ เป็นต้น *มรรยาทต่อทนายความด้วยกัน ต่อประชาชนผู้มีอรรถคดีและอื่น ๆ* เช่น แย่งหรือทำการใดในลักษณะประมุคคดีที่มีทนายความอื่นว่าต่างแก้แล้วมาแล้ว หรือรับหรือสัญญาว่าจะรับว่าต่างแก้ต่างอยู่แล้วมาแล้ว หรือรับ หรือสัญญาว่า จะรับว่า ต่างแก้ต่างในคดีที่รู้ว่ามีทนายความอื่นว่าอยู่แล้วเว้นแต่ได้รับความยินยอมจากทนายความที่ว่าความอยู่ในเรื่องนั้นแล้ว มีเหตุผลอันควรเชื่อว่า ตัวความได้ถอนทนายความคนก่อนจากการเป็นทนายความของเขาแล้วหรือ ทนายความผู้ว่า ความในเรื่องนั้นปฏิเสธหรือแสดงความไม่สมัครใจที่จะว่า ความในคดีนั้นต่อไปแล้ว หรือประกาศโฆษณา หรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณาใด ๆ ดังต่อไปนี้ อัตราค่าจ้างว่าความ หรือแจ้งว่า ไม่เรียกร้องค่าจ้างว่า ความเว้นแต่

การประกาศโฆษณาของทนายความเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ซึ่งดำเนินการโดย  
สภาทนายความเอง หรือโดยสถาบัน สมาคม องค์กร หรือส่วนราชการใดที่เกี่ยวข้อง หรือ ชื่อ คุณวุฒิ  
ตำแหน่งถิ่นที่อยู่หรือสำนักงาน อันเป็นไปในทางโอ้อวดเป็นเชิงชักชวนให้ผู้มีอรรถคดีมาหาเพื่อเป็น  
ทนายความ ว่าต่างหรือแตกต่างให้เว้นแต่การแสดงชื่อคุณ วุฒิหรืออื่น ๆ ดังกล่าวตามสมควรโดยสุภาพ  
มรรยาทในการแต่งกาย เช่น ทนายความชายแต่งตามแบบสากลนิยม เป็นชุดสีขาว หรือสีอื่นที่ไม่  
ฉูดฉาด เชื้อตขาวผ้าผูกคอสีดำหรือสีอื่นที่สุภาพไม่ฉูดฉาดแบบเงื่อนกลาสีหรือแต่งเสื้อชุดไทยแบบแขน  
สั้นหรือยาว สีสุภาพไม่มีลวดลายแทนเสื้อชุดสากลก็ได้รองเท้าหุ้มส้นสีขาว น้ำตาลหรือดำ ถุงเท้าสี  
คล้ายคลึงกับรองเท้า ส่วนทนายความหญิงแต่งตามแบบสากลนิยม กระโปรงและเสื้อสีสุภาพไม่ฉูดฉาด  
รองเท้าหุ้มส้น ทนายความที่มีสิทธิแต่งเครื่องแบบราชการจะแต่งเครื่องแบบราชการก็ได้ ในขณะที่  
ความ ทนายความที่มีสิทธิสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิตต้องสวมเสื้อครุยนั้นด้วย และมรรยาทในการปฏิบัติ  
ตามคำสั่งตามกฎหมายและข้อบังคับ ดังนี้ ทนายความจะต้องปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เป็นไป  
ตามคำสั่งของสภานายก พิเศษ แห่งสภาทนายความ คณะกรรมการ สภาทนายความ และ  
คณะกรรมการมรรยาททนายความ ตลอดจนบรรดาข้อบังคับหรือข้อกาหนดที่บุคคลหรือคณะบุคคล  
กล่าวได้สั่งหรือ มีไว้แล้วแต่กรณีตามอำนาจหน้าที่ซึ่งมีอยู่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เพราะฉะนั้น คุณลักษณะของสหายความต้องยึดถือและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติและ  
ข้อกำหนดดังกล่าวเพราะเป็นหลักเกณฑ์การวัดประสิทธิผลจริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความ ซึ่ง  
จะทำให้เกิด ประโยชน์กับประชาชนเป็นโดยส่วนรวม การประกอบวิชาชีพทนายความเป็นงานที่ต้อง  
ใช้ กฎหมายเป็นหลัก ดังนั้น มรรยาทอันเป็นจริยธรรมในวิชาชีพทนายความจึงเป็นสิ่งควร ปฏิบัติการ  
ปฏิบัติตามหลักวิชาชีพทนายความอย่างถูกต้องครบถ้วน จะทำให้ทนายความมี หลักปฏิบัติตนในการ  
ประกอบวิชาชีพทนายความอย่างถูกต้อง เป็นการปฏิบัติตาม หลักธรรมและจรรยาในวิชาชีพที่มุ่ง  
เพื่อให้เป็นทนายความที่ดีของประชาชน เพื่อความ เจริญรุ่งเรืองในการประกอบวิชาชีพ และเพื่อให้  
ประชาชนได้รับบริการทางวิชาชีพกฎหมาย ในมาตรฐานที่สูงขึ้นทนายความที่ปฏิบัติตามหลักวิชาชีพ  
ทนายความได้อย่างครบถ้วนนั้น จะส่งผลให้เอื้อประโยชน์และโอกาสแก่อาชีพทนายความ อันส่งผลให้  
การประกอบวิชาชีพ ทนายความ เป็นสัมมาชีพทรงคุณค่าและคุณประโยชน์อย่างอนันต์ต่อส่วนรวม  
สืบไป (กอปปรลาก อภัยภักดี, 2565 : 298)

### คุณลักษณะสมาชิกที่ดีของสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ตามแนวพระพุทธศาสนา

หลักพุทธธรรมกับหลักวิชาชีพสำหรับนายความ ประกอบด้วยจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพนายความ แนววิธีปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชนเป็นส่วนรวม หากผู้ใช้กฎหมายไม่มีหลักคิดให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมในวิชาชีพแล้ว การใช้กฎหมายก็ย่อมไม่เกิดความเป็นธรรมกับประชาชน และไม่เกิดประโยชน์กับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของรัฐ ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพนายความควรดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพนายความ ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการทางกฎหมายอย่างเป็นธรรมตามมาตรฐานสากล และผดุงความยุติธรรมของบ้านเมืองควบคู่กันไป ข้อควรประพฤติปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพเป็นนายความที่ดี คือ 1) มีคุณธรรมจริยธรรม และ 2) มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชน มรรยาทอันเป็นจริยธรรมในวิชาชีพ นายความก็เป็นสิ่งควรปฏิบัติ การปฏิบัติตามหลักวิชานายความอย่างถูกต้องครบถ้วน จะทำให้นายความมีหลักปฏิบัติตนในการประกอบวิชาชีพอย่างถูกต้อง เป็นการปฏิบัติตามหลักธรรมและจรรยาในวิชาชีพที่มุ่งเพื่อให้เป็นนายความที่ดีของประชาชน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองในการประกอบวิชาชีพ และเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการทางวิชาชีพกฎหมายในมาตรฐานที่สูงขึ้น นายความที่ปฏิบัติตามหลักวิชานายความได้อย่างครบถ้วนนั้น จะส่งผลให้เอื้อประโยชน์และโอกาสแก่อาชีพนายความ อันส่งผลให้การประกอบวิชาชีพนายความเป็นสัมมาชีพทรงคุณค่าและคุณประโยชน์อย่างอนันต์ต่อส่วนร่วมสืบไป (วัน สุวรรณพงษ์, 2560 : 55) เพราะฉะนั้น การนำหลักพุทธธรรมชื่อว่า สุจริตธรรม (ขุ. ม. (ไทย) 29/156/430) หมายถึง ความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม ประกอบด้วย 3 ประการจะช่วยให้เกิดภาพลักษณ์และคุณลักษณะที่ดีตามองค์ประกอบของสมาชิกสภาทนายความได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

**คุณลักษณะที่ 1) การมีกายกรรมที่ดี(กายสุจริต)** ที่มีการกระทำทุกอย่างต้องชัดเจน โปร่งใส และไร้ตำหนิติเตียนจากสังคมและเพื่อนสมาชิกในองค์กร ไม่เรียกรับเงินมากจนเกินไปที่ทำให้ประชาชนเดือดร้อน ดังนั้น กายสุจริตเป็นพื้นฐานในการประพฤติชอบตามคลองธรรม ประพฤติด้วยตั้งใจดีประพฤติซื่อตรง สุจริตเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้และเป็นนามธรรม ไม่มีความหมายเฉพาะทางเทคนิคหรือคำจำกัดความตามบทบัญญัติกฎหมายแต่ประการใด ขอบเขตความเชื่อโดยสุจริตได้แก่สิ่งที่ไม่ประสงค์มั่งร่ำรวยและไม่ประสงค์ที่จะไปฉ้อฉลบุคคลใดหรือการไปแสวงหาเอาเปรียบคนอื่น เพราะเขา

ขาดความสำนึก นอกจากนี้คณะผู้บริหารสภาพทนายก็อาจจะนำไปสู่ระบบการบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นผ่านการบูรณาการกับการบริหารนั้น จะสามารถบูรณาการได้ หลากหลาย เหตุการณ์ที่อาจมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในการปฏิบัติงาน เพราะด้วยหลักการบริหาร แล้วนั้นจะเห็นว่า การบริหารงานเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ซึ่งเป็นสาขาวิชา ที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ กล่าวคือ มีหลักการ กฎเกณฑ์และทฤษฎีที่เชื่อถือได้อันเกิด จากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน (ศิริ พันธุ์ทา : 2559 : 3) จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะของทนายที่ดี เบื้องต้นจะต้องมีภาพลักษณ์ของความเสียสละไม่เห็นแก่เงิน หรือผลประโยชน์ต่อตนเอง และพวกพ้อง แต่ต้องนึกถึงผลประโยชน์ของลูกความและกระบวนการยุติธรรมมาก่อนเป็นบันไดแรกสุดของการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของสภาพทนายความ

**คุณลักษณะที่ 2) วชิกรมที่ตี (วชิสุจริต)** ที่มีการพูดทุกอย่างต้องตรงไปตรงมา ถูกต้อง เป็นจริง ถูกต้องตามหลักการทางกฎหมาย ไม่หลอกลวง ปลิ้นปล้อน ตอแหล มีคำหยาบ และไม่พูดให้ลูกความและคู่ความมีความพקר่องทางความรู้ตกต่ำใด ๆ ดังนั้น สมาชิกของสภาพทนายที่ดีควรโดยการงดเว้นจากการพูดเท็จ และบิดเบือนเพื่อให้มา หรือให้บุคคลอื่นในทางที่ผิด (มุสาวาท) การพูดจาเหินบ่นแถม และส่อเสียดบุคคลอื่น (ปุสุณวจา) การพูดคำหยาบคายเพื่อให้อื่นเจ็บใจ (ผรุสวจา) และการพูดจาเพ้อเจ้อ หาสาระมิได้จากการพูดเหล่านั้น (สัมผัปปลาปะ) (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2557, ออนไลน์) หรือแม้ว่า "จะเป็นความจริง แต่หากว่าเป็นคำส่อเสียดก่อให้เกิดความแตกร้าง" เช่น "นำความข้างนี้ไปบอกข้างนั้น นำความข้างนั้นมาบอกข้างนี้ เพื่อจะยุให้ทั้งสองฝ่ายแตกกัน แม้จะเป็นความจริงที่ไม่ควรพูด เพราะทำให้เขาแตกกัน เข้าใจพวกส่อเสียด" หรือแม้ว่า "เป็นคำหยาบ ไม่ได้มุ่งจะหลอกลวงให้เข้าใจผิด" แต่ว่าเป็นคำหยาบคาย เช่นเป็นคำด่าว่า "เป็นสัตว์ดิรัจฉานอย่างโน้นอย่างนี้ อะไรเป็นต้น"หรือแม้ว่าจอย่างอื่นซึ่งเป็นการกล่าว "กดให้เลวลง" ซึ่งทุกคนก็รู้ว่าไม่ได้เป็นเช่นนั้นและก็ไม่ได้มุ่งที่จะหลอก แต่กล่าวด้วยความโกรธ ด้วยความเหยียดหยาม ต้องการจะกดเขาให้เลว ก็ไม่ควรพูด และแม้ว่าเป็นคำที่เพ้อเจ้อเหลวไหล ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย ไม่มีขอบเขตจำกัด" หาสาระแก่นสารมิได้ หรือว่ามีสาระแก่นสารน้อยเกินไป ก็เป็นคำไม่ควรพูดก็นับว่าเป็น "วชิสุจริต" คือ "การพูดที่เป็นสุจริตเสมอกัน เพราะฉะนั้นแม้เป็นความจริง ก็ไม่ใช่ว่าเป็นข้อที่ควรพูดเสมอไปต้องอยู่ในขอบเขตอันสมควร (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ 19, ออนไลน์) เพราะฉะนั้นทนายความที่อาศัยข้อมูล การสื่อสาร และวาจาในกระบวนการยุติธรรมจะต้องกล่าวถ้อยคำที่เป็นจริงและมีประโยชน์ต่อลูกความและต่อศาลในการมีอาชีพทนายความพร้อมทั้งการปฏิบัติตนในฐานะ

สมาชิกรัฐสภาที่ได้นำเสนอข้อบังคับมารยาทของนายความได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ในการทำหน้าที่ได้อย่างสุจริตธรรม

**คุณลักษณะที่ 3) ความคิดรู้สึกที่ดี (มโนกรรม)** ที่มีการตั้งความรู้สึกที่ดีต่อลูกความของตนเองว่าเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการละเมิดสิทธิ์ทำให้เกิดความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะการตั้งความรู้สึกไม่โลภ ไม่โกรธ และไม่หลงต่อพูดใด ๆ ทั้งลูกความและคู่ความ แต่จะใช้ปัญญาเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงให้มากที่สุด จึงเป็นรากฐานที่นับว่าสำคัญ คือรากฐานทางจิตใจ อันได้แก่ความหนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรมอย่างหนึ่ง ในความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการงานให้ถึงความสำเร็จอีกอย่างหนึ่ง เหตุใดจึงต้องมีความสุจริตและความมุ่งมั่น ก็เพราะความสุจริตนั้น ย่อมกีดกันบุคคลออกจากความชั่วและความเสื่อมเสียทั้งหมดได้ จึงช่วยให้บุคคลมีโอกาใช้ความรู้ความสามารถแต่ในทางที่ถูกที่เจริญแต่เพียงทางเดียว ส่วนความมุ่งมั่นในการทำงานนั้น ถ้าขาดไป ก็ทำให้ย่อท้อเหน็ดเหนื่อยหน่ายหรือไม่ก็มักง่ายหย่อนคลาย ไม่ว่าจะทำอะไร ก็มักไม่สำเร็จเด็ดขาด หรือบกพร่องเสียหาย ที่สุดก็จะมีโอกาสสร้างสรรค์ประโยชน์ และความเจริญก้าวหน้าอันใดให้แก่ตนเองหรือแก่ใคร ๆ ได้ (พระครูพิศาลสรนาท (พจนารถ ปภาโส), 2558) ดังนั้น นายความต้องมีคุณลักษณะที่มุ่งไปสู่การการแก้ปัญหาความคิดที่เกิดการทุจริตแบบยั่งยืน คือ **นายความต้องคิดได้** ได้แก่ คิดก่อนทำ (ก่อนกระทำการทุจริต) คิดถึงผลเสียผลกระทบต่อประเทศชาติ (ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประเทศในทุก ๆ ด้าน) คิดถึงผู้ได้รับบทลงโทษจากการทุจริต(เอามาเป็นบทเรียน) คิดถึงผลเสียผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตนเอง (จะต้องอยู่กับความเสี่ยงที่จะถูกร้องเรียน ถูกลงโทษไล่ออก และติดคุก) คิดถึงคนรอบข้าง (เสื่อมเสียต่อครอบครัวและวงศ์ตระกูล) คิดอย่างมีสติสัมปชัญญะ **นายความต้องคิดดี** ได้แก่ คิดแบบพอเพียง ไม่เบียดเบียนตนเองไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่เบียดเบียนประเทศชาติคิดอย่างรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ที่ถูกระเบียบคิดตามคุณธรรมว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” และ**นายความต้องคิดเป็น** ได้แก่ คิดแยกเรื่องประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันอย่างชัดเจน คิดแยกเรื่องตำแหน่งหน้าที่กับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน คิดที่จะไม่เอาประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมมาปะปนกัน มาก้าวถอยกัน คิดที่จะไม่เอาประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นประโยชน์ส่วนตน คิดที่จะไม่เอาผลประโยชน์ส่วนรวมมาตอบแทนบุญคุณส่วนตน เครือญาติและพวกพ้อง (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.), 2561 : 1) เพราะฉะนั้น การเป็นสมาชิกของสมาชิกรัฐสภาต้องเป็นผู้ที่สามารถมีความคิดแยกแยะระหว่างความถูกต้องกับความผิดได้อย่างชัดเจนโดยอาศัยระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติ ข้อกำหนดและกฎหมาย

ต่าง ๆ ได้เพื่อความดีงามให้สมกับความเป็นมีเกียรติในสังคมไทยที่รับใช้ประชาชนด้วยความคิดที่ดีที่ถูกต้อง

### สรุป และข้อเสนอแนะ

บทความเรื่อง คุณลักษณะสมาชิกที่ดีของสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ตามแนวพระพุทธศาสนา พยายามหยิบยกคุณค่าของความประพฤติชอบ ประพฤติดีที่ชอบด้วยกฎหมาย กฎเกณฑ์ทางสังคม ระเบียบปฏิบัติ จรรยาบรรณของทนายความที่ดี เพราะทนายความเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคมหากทนายความไม่ทำตัวเป็นที่พึ่งของประชาชน แล้วประชาชนที่เดือดร้อนจะพึ่งใครได้ในเรื่องกฎหมาย จึงต้องแสดงถึงความสุจริตธรรมทั้ง 3 เรื่องว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของอาชีพทนายความว่า ทนายความต้องมีกายสุจริตเพื่อลดความละโมภโลภมากไปด้วยสักการะต่าง ๆ ที่สามารถกลับผิดเป็นถูก กลับถูกเป็นผิดที่ตนเองได้รับประโยชน์จากผู้กระทำความผิด บิดเบือนความจริงที่สังคมต้องการคำตอบ ต้องมีจิตสุจริต เที่ยงธรรมด้วยข้อมูลที่เป็นจริง มีประโยชน์ต่อลูกความและกระบวนการยุติธรรม ไม่สร้างข้อมูลเท็จจนกลายเป็นความเดือดร้อนต่อผู้ด้วยวาจาทางกฎหมายต่าง ๆ หรือการใช่วาจาที่เข้าไปทิ่มแทงผู้อื่น ๆ ในลักษณะการคุกคามทางกฎหมายหรือข้อกฎหมายที่ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวไปต่าง ๆ นานา และต้องเป็นผู้ที่มีความคิดที่ดี ความคิดที่ถูกต้อง ความคิดเป็นในฐานะทนายความซึ่งจะนำไปสู่การวางรากฐานของการเป็นทนายความที่ดีในอนาคตที่คิดลดการเบียดเบียน คิดละโมภต่อเงินทอง และคิดแบบไม่พยายาบทปองร้ายผู้อื่น ๆ เป็นต้น ทำให้เห็นว่า พื้นฐานของการเป็นสมาชิกของสภานายความต้องเริ่มจากการรักษาความสุจริตให้เกิดขึ้นในองค์กรของสภานายความที่สามารถควบคุมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกให้มีคุณลักษณะที่ดี มีความเหมาะสม และติดตามการทำงานของสมาชิกอย่างกระชั้นชิดตลอดเวลาเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์

### References

กอปรลาภ อภัยภักดี. (2565). การพัฒนาประสิทธิผลการส่งเสริมจริยธรรมของสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 11 (2), (มีนาคม – เมษายน) : 295-309.

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครูบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2557). *สุจริตธรรมในฐานะเครื่องมือป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยปัจจุบัน*. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.mcu.ac.th/article/detail/439> [ วันที่ 24 เมษายน 2566 ].

พระครูพิศาลสรนาท (พจนารถ ปภาโส). (2558). มองเป็นเห็นธรรม : สุจริตและมุ่งมั่น รากฐานสำคัญสู่ความเจริญก้าวหน้า. *นิตยสารธรรมลีลา*. ฉบับที่ 172 เมษายน 2558.

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. *ข้อบังคับสภานายความ ว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ.2529*. เล่ม 103 ตอนที่ 25 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2429.

วัน สุวรรณพงษ์. (2560). พุทธธรรมกับหลักวิชาชีพสำหรับนายความ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น*. 4 (1), (มกราคม-มิถุนายน) : 55-69.

ศิริ พันธทา. (2559). หลักสุจริตธรรมกับการบริหารองค์การอย่างยั่งยืน. *Journal of Modern Learning Development*. 1 (1), (มกราคม – มิถุนายน) : 1-6.

สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์. (มปป.) *ประวัติความเป็นมา การก่อตั้ง “สภานายความ”*. สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ 19. “*วจีสุจริต - วจีทุจริต*” (สมเด็จพระญาณสังวร). [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <http://www.dhammathai.org/monktalk/dbview.php?No=1228>. [ วันที่ 24 เมษายน 2566 ].

สำนักงานทนายความอริวัฒน์ ช่อผูก. *บทบาทและหน้าที่ของทนายความในกระบวนการยุติธรรม*. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <http://athiwatlawyer.com/บทบาทและหน้าที่ของทนาย/>. [ วันที่ 24 เมษายน 2566 ].

สำนักงานศาลแห่งประเทศไทย. *ทนายความมีความสำคัญอย่างไรในกระบวนการยุติธรรม*. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.judicialaccountability.org/หน้าที่หลักของทนายความ/>. [ วันที่ 24 เมษายน 2566 ].

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต. (2561). “*คิดแบบไหน? ...ไม่ทุจริต*”. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.).

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครูบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

เสาวนุช ศิริมาลัยรักษ์. (2560). ศึกษาความสำคัญของสูตร 3 ต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา.

หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา). บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.